

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/3148/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: N/A
Δημιουργία εγγράφου: 22/02/2025 22:25:49

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 4 Δεκεμβρίου εκάστου έτους.

Ιερά Λείψανα: Απότμημα του Ιερού Λειψάνου του Αγίου βρίσκεται στο Ναό του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων Βενετίας.

Ημ/νια Βίου: N/A

Βιογραφία

Πλήσας μελῶν γῆν ἠδέων Ἰωάννης,
Κᾶν οὐρανοῖς ἄνεισι συνθεῖναι μέλη.

Διαπρεπέστατος θεολόγος και ποιητής του 8ου αιώνα μ.Χ. και μέγας πατήρ της Εκκλησίας. Γεννήθηκε στη Δαμασκό στα τέλη του 7ου αιώνα μ.Χ. και έτυχε επιμελημένης αγωγής από τον πατέρα του Σέργιο, που ήταν υπουργός οικονομικών του άραβα χαλίφη Αβδούλ Μελίκ του Α΄. Δάσκαλός του ήταν κάποιος πολυμαθής και ευσεβέστατος μοναχός, που ονομαζόταν Κοσμάς και ήταν από τη Σικελία. Ο Σικελός μοναχός πράγματι, εκπαίδευσε τον Ιωάννη και τον θετό του αδελφό Κοσμά τον Μελωδό (βλέπε 14 Οκτωβρίου), άριστα σ' όλους τους κλάδους της γνώσης.

Όταν πέθανε ο Σέργιος, ο γιός του Ιωάννης διορίστηκε, χωρίς να το θέλει, πρωτοσύμβουλος του χαλίφη Βελιδά (705 - 715 μ.Χ.). Αργότερα, όταν ο χαλίφης Ομάρ ο Β' εξήγειρε διωγμό κατά των χριστιανών, ο Ιωάννης μαζί με τον θετό του αδελφό Κοσμά (τον έπειτα επίσκοπο Μαΐουμά), έφυγαν από τη Δαμασκό και πήγαν στην Ιερουσαλήμ. Εκεί ο Ιωάννης έγινε μοναχός στην περίφημη Μονή του αγίου Σάββα, όπου έμεινε σ' όλη του τη ζωή, μελετώντας και συγγράφοντας.

Στο διωγμό κατά των αγίων εικόνων, επί Λέοντος του Ισαύρου (726 μ.Χ.), πήρε ενεργό μέρος και εξαπέλυσε κατά του ασεβούς αυτοκράτορα, τους τρεις γνωστούς λόγους υπέρ των αγίων εικόνων, πράγμα που θορύβησε τον Λέοντα. Αναφέρεται ότι ο Λέων διέταξε να μιμηθούν την γραφή του Δαμασκηνού και να στείλουν στο Χαλίφη πλαστή επιστολή του, με την οποία να φαίνεται ότι αυτός προσέφερε τη Δαμασκό στους Βυζαντινούς. Ο Χαλίφης πείστηκε και του έκοψε το δεξί χέρι. Το βράδυ έστειλε μεσίτες ο Ιωάννης στο βάρβαρο παρακαλώντας να του χαρίσει το κομμένο χέρι για να το θάψει. Ο Σαρακηνός συμφώνησε και του έδωσε το χέρι. Ο Άγιος το πήρε το πήγε στο ναό, που είχε στο σπίτι του. Έπεσε κάτω μπροστά στη αγία εικόνα της Θεομήτορος και προσευχόμενος με δάκρυα έλεγε:

«Δέσποινα Πάναγνε Μήτηρ, η τον Θεόν μου τεκούσα,

δια της θείας εικόνας η δεξιά μου εκόπη.

Ουκ αγνοείς την αιτίαν, δι' ην εμάνη ο Λέων

Προφθασον, τοίνυν, ως τάχος και ιασαί μου την χείρα.

Η δεξιά του Υψίστου, η από Σου σαρκωθείσα,

Πολλάς ποιεί τας δυνάμεις δια της Σης μεσιτείας.

Την δεξιάν μου ταύτην και νυν ιασάτω λιταίς σου.

Ως αν, Σους ύμνους, ους δοίης και του εκ Σου σαρκωθέντος.

Εν ρυθμικαίς αρμονίαις συγγράφηται, Θεοτόκε,

Και συνεργός χρηματίση της Ορθοδόξου λατρείας,

Δύνασαι γαρ όσα αν θέλης, ως του Θεού Μητηρ ούσα»

Λέγοντας αυτά ο Ιωάννης αποκοιμήθηκε και βλέπει την αγία εικόνα της Αειπαρθένου και του λέγει: «Γιατρεύτηκε το χέρι σου και μη λυπάσαι πλέον γι' αυτό. Κάνε τώρα αυτό γραφίδα γραμματέως όπως μου υποσχέθηκες».

Τότε ξύπνησε ο Άγιος και βλέποντας το χέρι του θεραπευμένο, δοξολογούσε και ευχαριστούσε τον Κύριο και την Άχραντη Μητέρα του. Έψαλλε όλη την νύκτα λέγοντας: «Η δεξιά σου χειρ, Κύριε, εν ισχύι δεδόξασται η δεξιά σου την θραυσθείσαν μου δεξιάν εθεράπευσε. Δια της δεξιάς μου ταύτης θέλεις θρυμματίσει και συντρίψει τους υπεναντίους εικονοθραύστας».

Ο Ιωάννης κατανάλωσε όλη του τη ζωή για τη δόξα της Εκκλησίας και άφησε σε μας θησαυρούς ανυπολόγιστης αξίας. Έζησε με οσιότητα πάνω από εκατό χρόνια και κοιμήθηκε ειρηνικά το 749 μ.Χ. Τάφηκε στη Μονή του Αγίου Σάββα. Χάρη στην ευγλωττία του ονομάστηκε και «Χρυσορρόας», ενώ για το πλούσιο μουσικό του έργο ονομάστηκε «Μαΐστωρ της μουσικής».

Συγγραφικό έργο

Ο Ιωάννης μας παρέδωσε πλουσιότατο έργο σε όλους τους τομείς της Θεολογίας. Αφιερωμένος στη συχνή μελέτη της Πατερικής Παράδοσης και της ελληνικής φιλοσοφίας κατέγραψε άνετα τον πλούτο της εμπειρίας του. Οι κριτικοί σήμερα αρνούνται την πρωτοτυπία, αλλά αυτό δεν αφορά σε όλα τα έργα του. Εκείνο που δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί είναι η αυστηρότητα στη μέθοδο και τη διαίρεση. Η υπεροχή του συστηματικού στοιχείου έναντι του πρωτοτύπου, υπήρξε αυστηρή στην επιλογή, η οποία εναρμονιζόταν άριστα και προς την αντίστοιχη αξίωση της Εκκλησίας.

Τα έργα διακρίνονται σε δογματικά, αντιρρητικά, απολογητικά, ηθικά, ομιλίες, ερμηνευτικά, αγιολογικά και υμνογραφικά.

1) Δογματικά

α) το σπουδαιότερο δογματικό σύγγραμμα είναι η τριλογία «Πηγή γνώσεως». Διαιρείται σε τρία μέρη, όπου αναπτύσσονται οι φιλοσοφικές προϋποθέσεις, οι παρεκκλίσεις των αιρέσεων και τα δόγματα της Εκκλησίας. Το πρώτο μέρος ονομάζεται «Φιλοσοφικά Κεφάλαια» και αποτελεί φιλοσοφική εισαγωγή στη χριστιανική θεολογία. Στο μέρος «Περί τών αιρέσεων» εξετάζονται σύντομα εκατό αιρέσεις σε εκατό κεφάλαια. Το τρίτο μέρος είναι η «Έκδοσις ακριβής τής όρθοδόξου πίστεως», το οποίο διαιρείται σε εκατό κεφάλαια και αποτελεί σύστημα δογματικής θεολογίας της Ορθοδοξίας. Γράφοντας το έργο αυτό ο Ιωάννης, όπλισε τους υπερασπιστές της τιμής των εικόνων με ένα ισχυρό όπλο στον αγώνα με τους αντιπάλους τους· όπλο που τους έλειπε κατά την έναρξη της Εικονομαχίας. Εδώ θέλει να προσφέρει εκκλησιαστικό και όχι προσωπικό δογματικό σύστημα. Από τους Πατέρες κυριαρχεί ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ακολουθούν οι Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Νύσσης, Διονύσιος Αρεοπαγίτης κ.ά.

β) «Λίβελλος περί όρθοϋ φρονήματος». Ανακεφαλαιώνει τα θεμελιώδη δόγματα της Ορθοδοξίας με βάση το Σύμβολο της Πίστεως.

γ) «Εἰσαγωγή δογμάτων στοιχειώδης». Εξετάζει τους βασικούς όρους και τις κύριες διακρίσεις της χριστιανικής δογματικής.

δ) «Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων» (αμφιβαλλόμενο).

II) Ἀντιρρητικά.

Σώζονται δύο πραγματείες ἐναντίον των Νεστοριανῶν, τρεῖς ἐναντίον των Μονοφυσιτῶν και ἐναντίον του Μονοθελητισμοῦ. Οι περίφημες τρεῖς πραγματείες «Περὶ εἰκόνων» ἀπετέλεσαν την πιο πολύτιμη πηγή των εικονοφίλων για την υπεράσπιση των ι. εικόνων. Γράφηκαν σταδιακά στην πρώτη φάση της Εικονομαχίας και, συγκεκριμένα, ἀπὸ το 726 μ.Χ. ως το 731 μ.Χ. Εξετάζουν με μετριοπάθεια το πρόβλημα, δίδοντας το ὀρθό νόημα στη χρήση των εικόνων. Στο ἔργο αὐτὸ παρουσιάζεται κατὰ τρόπο και η πολιτική του Λέοντα Γ' για το θέμα.

III) Ἀπολογητικά.

α) «Διάλογος κατὰ Μανιχαίων», ο οποίος εἶναι ἐρωταποκρίσεις ἐνὸς ὀρθοδόξου με οπαδὸ της παλιάς αἵρεσης των Μανιχαίων.

β) Στο «Διάλεξις χριστιανοῦ καὶ σαρακηνοῦ» γίνεται λόγος για την αἰτία του καλοῦ και του κακοῦ.

IV) Ἠθικά.

α) «Ἱερά παράλληλα». Εἶναι μια ογκώδης ἀνθολογία Βιβλικῶν και Πατερικῶν χωρίων, η οποία ἀναφέρεται στο θρησκευτικό και ἠθικό βίο.

β) «Περὶ τῶν ἀγίων νηστειῶν πρὸς Κομητᾶν». Εξετάζει το θέμα της διάρκειας της νηστείας της Τεσσαρακοστής.

V) Ὀμιλίες.

Μία «Εἰς τό Γενέσιον » και τρεῖς «Εἰς τήν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου». Ἀκόμη «Εἰς τήν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου», «Εἰς τήν ξηρανθεῖσαν συκῆν» και «Εἰς τό Μέγα Σάββατον». Τέλος, οι ψευδεπίγραφες ὀμιλίες εἶναι πολυάριθμες.

VI) Ἑρμηνευτικά. Η ἐνασχόληση του Δαμασκηνοῦ με την ἐρμηνεία των Γραφῶν υπήρξε περιορισμένη. Ἔχουμε μόνο την ἐρμηνεία «Εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Παύλου», που ἀποτελεῖ ἐπιτομή της ἐκτενοῦς ὀμιλητικῆς ἐρμηνείας του Ἰωάννου Χρυσόστομου.

VII) Ἀγιολογικά.

α) «Ἐγκώμιον εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον».

β) «Ἐγκώμιον εἰς τήν ἁγίαν Βαρβάραν».

γ) «Μαρτύριον τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης».

δ) Ο «Βίος Βαρλαάμ καί Ἰωάσαφ» εἶναι τὸ σπουδαιότερο αἰσιογραφικὸ κείμενο τοῦ Ἰωάννη, διότι γνώρισε μεγάλη διάδοση ὡς διήγημα.

VIII) Ὑμνογραφικά.

Ὁ Δαμασκηνός εἶναι ἐπίσης ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους μελωδοὺς τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ποιητικὸ τοῦ ἔργο θεωρεῖται ἀπὸ τὰ σημαντικότερα στὴν ὀρθόδοξη ὑμνογραφικὴ παράδοση. Εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὲς τοῦ ποιητικοῦ εἴδους τῶν Κανόνων. Σῶζονται 90 Κανόνες τοῦ, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους οἱ 14 ἔχουν συμπεριληφθεῖ στα λειτουργικὰ βιβλία. Περίφημος εἶναι ὁ «Κανὼν εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα» καὶ τὸ ὑμνογραφικὸ τμήμα τῶν Κυριακῶν στὸ βιβλίον τῆς Παρακλητικῆς· γνωστὸ ὡς Ὁχτώηχος τῆς Κυριακῆς. Οἱ ὕμνοι τοῦ ἐπηρέασαν τοὺς μεταγενέστερους ποιητὲς καὶ ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῶν ἀκολουθιῶν τῆς εβδομάδος.

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος δ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τὴν καλλικέλαδον, καὶ λιγυραῖς μολπαῖς, κατακηλοῦσάν τε, καὶ ἀγλαΐζουσαν, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, εὐλαλον ἀηδόνα, δεῦτε εὐφημήσωμεν, Ἰωάννην τὸν πάνσοφον, τὸν Δαμασκηνὸν πιστοῖ, ὕμνογράφων τὸν πρῦτανιν· τὸν ἔμπλεων, ἀπάσης γενόμενον, θείας καὶ κοσμικῆς σοφίας.

Ἄτερον Ἀπολυτίκιον

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Θεῖον ὄργανον, τῆς Ἐκκλησίας, λύρα εὐσωμος, τῆς εὐσεβείας, ἀνεδείχθης Ἰωάννη πανεύφημε ὅθεν πυρσεύεις τοῦ κόσμου τὰ πέρατα, ταῖς τῶν σοφῶν σου δογμάτων ἐλλάμψεσι. Πάτερ Ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κοντάκιον

Ἦχος β'. Τὰ ἄνω ζητῶν.

Δαμάσας πολλοῖς, ἰδρῶσι τῆς ἀσκήσεως, τὸ σῶμα τὸ σόν, εἰς ὕψος οὐράνιον, εὐπετῶς ἀνέδραμες, ὅπου μέλη θεῖά σοι δίδονται, ἃ τρανῶς ἐμελώδησας, τοῖς φίλοις Κυρίου Πάτερ Ὅσιε.

Μεγαλυνάριον

Τον θεῖον κοσμήτορα τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας πάντες Ἰωάννην Δαμασκηνὸν ὕμνοις συν τη θεία σεπτῇ καλλιπαρθένω Βαρβάρᾳ επαξίως ανευφημήσωμεν.

Κάθισμα

Ἦχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Ἠδύφωνος Αὐλός, μεγαλόφωνος Σάλπιγξ, Κιθάρα μελουργός, λιγυρὰ θεία Λύρα, Κινύρα παναρμόνιος, μουσικώτατον Ὅργανον, ἐμπνεόμενον, τοῦ Παρακλήτου ταῖς αὔραις, ἀναδέδειξαι, ὦ Ἰωάννη καὶ θέλγεις, ἡμῶν τὰ νοήματα.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός - Η μορφή του Αγίου είναι πλαισιωμένη με στοιχεία από Βυζαντινό χειρόγραφο του 10ου αιώνα μ.Χ. - Γεωργία Δαμκούκα© (<http://www.tempera.gr>)

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός -
Καζακίδου Μαρία©
(byzantineartkazakidou.
blogspot.com)

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός -
αρχές 14ου αι. μ.Χ. - Σκήτη Αγίας
Άννης, Άγιον Όρος

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός - Ι. Ν.
Οσίων Παρθενίου και Ευμενίου των
εν Κουδουμά, δια χειρός Παναγιώτη
Μόσχου (2006 μ.Χ.)

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός - 1760
μ.Χ. - Μονή Δοχειαρίου, Άγιον Όρος

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός
(Παπαδική - Γραφέας: Κοσμάς
Ιβηρίτης και Μεκεδών) - 1686 μ.Χ. -
Μονή Ιβήρων, Άγιον Όρος

Όσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός -
Φώτης Κόντογλου

Σχετικές συνδέσεις

1. [Άγιος Κοσμάς ο Μελωδός επίσκοπος Μαΐουμά](#)
2. [Σύναξη της Παναγίας της Τριχερούσας στο Άγιο Όρος](#)
3. [Ακάθιστος Ύμνος](#)
4. [Τελώνου και Φαρισαίου \(Αρχή Τριωδίου\)](#)
5. [Μνήμη της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου](#)